

Whaka. Ko nga motu o konei i nohoia e ratou ko Hawaii, ko Maui, ko Molokai, ko Oahu, ko Kauai, ko Niihau.

Ko te motu nui o enei motu ko Hawaii. Kei reira tetahi maunga, 15,000 putu te teitei. He teitei ke tenei maunga i nga maunga teitei o Te Waipounamu. Ko nga tangata e noho ana i te take o taua maunga e pakapaka ana i te wera o te ra, ko te tihī o te maunga e hūhia ana e te huka. Ko te motu i nui te tangata ko Oahu. Kei Oahu te taone nui a Honolulu ara ko Honoruru ki te tatou reo. Ko tenei taone e ki ana i te Pakeha Marikena, i te Hainamana, i te Tiapani, i te Piripino, i te Poriki, i te Iwi Maori o konei, me a ratou kaihe. He whenua tenei e whakahonore ana ki te Iwi Maori ake o konei. Kaore hoki he whakahawea ki nga momo hawhe-kaihe katoa. Ko tona whakatauki pakeha o enei ra ko te "melting-pot" ara ko te kohua e whakahanumitia ai nga kai katoa. Ka whanau mai te tamaiti i konei ka kīia he tangata no Marika, no reira meheuea ka whakakinotia e te pakeha o konei, ka whakakino ratou i a ratou ano. Ko te mana o tenei whenua no te Marikena, a he iwi whakanui tenei i a ratou ano. Kaore te nuinga o ratou e hiahia ana kia mohiotia i heke iho ratou i te Ingarahi.

Kua tae au ki etahi o nga kainga o nga Maori o konei engari he kainga pakeha. Kua pakehatia tenei pito o te Motu engari ko te Maoritanga kei nga motu ki tahaki. Kati kaore ano au kia tae ki reira. Taihoa marire e kitea ai he aha nga tikanga Maori o mou nei i a ratou. Ko te tokomaha o te iwi Maori o enei motu 21,271. Ko te tokomaha o nga kaihe Maori 20,950. Ka marama kia koutou kei te ngaro haere te toto Maori motuhake. I roto i te wahanga kaihe, 12,134 he toto pakeha o Marika o Ingarangi ranei. Ko te toenga 7,816, he toto Hainamana he toto Tiapani ranei. Ko nga kaihe kakama i nga kura ko nga toto Hainamana. He namakia te whiwhi o te toto Maori ki etahi o nga turanga nunui o konei. Kotahi tonu te Mema mo enei motu mo te Paremata o Marika. Kaore ano kia roa te mufunga iho o te pooti mema, tu ana te mema hou he toto Maori i roto i a ia. Ko te Tumuaki o te Tari o nga Pirihimuna he toto Maori, a he pera hoki tetahi o nga Tiati Whakawa. Ko te nuinga o nga momo Maori, e aru ana i nga huarahi mahi ki nga taone. Kaore ratou e manawa reka ana ki nga mahi ahuhenua.

Kanui te mihi o te Marikena ki to ratou Iwi Maori engari ki taku nei titiro ko te nuinga o te korero kei nga ngutu kau. Katahi ano ratou ka timata ki te kimi tikanga e taea ai te whakanoho te Iwi Maori ki runga i o ratou ake whenua mahi ai. Katahi ano ka timata ki te wawata i nga huarahi e tutuki ai aua whakaro, ara ki nga huarahi awahia ki te moni a ki te tuku i nga taitama ki tetahi kura whakaako i nga mahi ahuhenua. Kei te wawata tonu i tenei wa a kaore ano kia whakatinanatia nga moemoea. No reira e te iwi kia kaha kia manawhau ki te whakatatuki i o tatou nei wawata. Engaritari ano tatou kua mau nga ringa ki te parau, a ki te u o te kau.

Ko taku mahi i wehe mai ai i te whenua o tatou tupuna, he whakarapopoto i nga korero tawhito me nga mahi me nga tikanga a nga wehenga o te Iwi Maori i heke atu ki tena motu ki tena